

Regeringskansliet
Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
Andreas Carlsson

Vår referens/dnr:
Svenskt Näringsliv

Er referens/dnr: LI2025:01130

2025-10-17

Remissvar

SOU 2025:67 Arlanda – en viktig port för det svenska välståndet

Svenskt Näringsliv delar utredningens bild om att Arlandas konkurrenskraft är av hög vikt för Sveriges utveckling och välbefinnande. Sverige ska vara ett attraktivt land att investera och starta företag i, både för nationella och internationella aktörer. Frågan om Arlandas framtida utveckling är inte en isolerad fråga om svenska företags aktuella behov, eller en avgränsad angelägenhet för Stockholmsregionen, utan en fråga som berör tillgängligheten i hela landet. Sverige är ett avlägget land i utkanten av Europa, och en välfungerande huvudstadsflygplats är en möjliggörare för hela landets utveckling och attraktivitet.

Flyget är en del av ett sammanhållet transportsystem och måste därför utvecklas tillsammans med planering av väg- och järnvägstrafik samt sjöfart för en hållbar och effektiv transportförsörjning. Att utredningens fokus ligger på att öka tillgängligheten till flygplatsen, med ett trafikslagsövergripande förhållningssätt, är välkommet. Det finns ett stort behov av att ta ett helhetsgrepp om Arlandas utveckling, för att rusta flygplatsen för framtiden och för näringslivets behov.

Kommentarer på åtgärdsförslag

Arlanda intar en särställning i det svenska flygplatssystemet givet flygplatsens storlek och navfunktion, men Sverige försörjs av internationella flygförbindelser också från andra flygplatser, framför allt Landvetter och Kastrup. Flera övergripande medskick i vårt yttrande skulle vara gynnsamma också för andra flygplatser än Arlanda.

Förslagen bör arbetas vidare med tillsammans med utredningen *”Statens framtida roll som ägare och förvaltare av flygplatser samt Bromma flygplats funktion”*, där utredaren bland annat ska se över principer för organiserande och ägande av svenska flygplatser. Inom ramen för utredningen kan fler åtgärder som exempelvis rör totalförsvarsperspektivet framkomma, men också förslag om hur svenska flygplatser ska finansieras och driftas, Resultaten från utredningen kan också bli aktuella för Arlandas framtida utveckling.

Trafikslagsövergripande åtgärder och bättre angöringsfunktion.

Svenskt Näringsliv välkomnar åtgärder som förbättrar tillgången till Arlanda för samtliga transportslag. Vi delar utredningens bild av att det finns ett behov av att kraftsamla kring Arlandas tillgänglighet, och att ett trafikslagsövergripande fokus är nödvändigt. Byten mellan olika färdssätt som tåg, buss och flyg på Arlanda bör underlättas. I flera europeiska länder finns exempelvis kommersiella biljettsamarbeten mellan flygbolag och tågföretag, något som utredningen också föreslår utvecklas i Sverige. Det är ett exempel på hur vi skulle kunna förenkla vidare resor. En utveckling i Sverige där vi ser transportsystemet som helhet är viktigt.

Svenskt Näringsliv delar bedömningen att fokus bör vara på ökad kollektivtrafik till och från Arlanda för såväl passagerare som anställda inom olika verksamheter på flygplatsområdet. Ökat kollektivt resande innebär miljömässiga fördelar samtidigt som det medför ett bättre kapacitetsutnyttjande av infrastrukturen. Det ställer större krav på såväl närliggande regioners samt Swedavias engagemang och dialog med branschen.

Bättre förutsättningar för kollektivtrafiken kräver också att angöringsfunktionen förbättras, inte minst för busstrafiken. Svenskt Näringsliv delar utredningens förslag om att Swedavia bör överväga en tidigareläggning av de förslag som kan förbättra angöringsfunktionen för såväl buss som taxi och bil i sin långsiktiga utvecklingsplan.

Åtgärdsbehov inom väg- och järnvägssystemet

Svenskt Näringsliv är positiva till förslagen om effektivare användning av befintlig infrastruktur, både vad gäller väg och järnvägssystemet. Det är också välkommet att underhållsåtgärder och vidmakthållande tydligt lyfts fram som prioriterade, och att Trafikverket föreslås testa nya arbets- och upphandlingsmetoder för att minimera konsekvenserna av underhållsåtgärder på trafiken.

Utredningen föreslår också kapacitetsstärkande åtgärder på såväl väg- som järnvägsnätet. Det är viktigt att infrastrukturåtgärder prioriteras utifrån såväl effekt och genomförbarhet som samhällsekonomisk lönsamheten när de väljs ut. I Trafikverkets förslag till Nationell Plan ingår ett antal av de lönsamma satsningarna som lyfts fram i utredningen och det är viktigt att regeringen tar hänsyn till behovet av stärkt tillgänglighet till och från Arlanda när Nationell Plan för 2026–2037 antas.

Svenskt Näringsliv välkomnar att utredaren tittar på och föreslår alternativa finansieringsmöjligheter till åtgärder som stärker tillgängligheten till Arlanda. Att hitta finansiering från andra källor än endast den nationella planen kan möjliggöra ökat tempo i kapacitetsstärkande åtgärder, och öka effektiviteten i genomförandet.

Vi avstyrker dock förslaget att utöka trängselskatterna i Stockholm till att omfatta E4:an mellan Stockholm och Arlanda. Trängselskatter är ett effektivt styrmedel för att bota trängselproblematik, men de bör användas med försiktighet och i syfte att internalisera en

externalitet – det är inte en fiskal skatt. Det riskerar också påverka tillgängligheten till Arlanda negativt. Man bör istället fokusera på ett mer effektivt nyttjande av befintliga vägar, och kapacitetshöjande insatser.

På järnvägssidan föreslår utredningen en fortsatt översyn av förutsättningarna för en minskad eller avskaffad stationsavgift på Arlanda C, vilket skulle kunna sänka kostnaderna och öka tillgängligheten för tågresor till flygplatsen. En fortsatt utredning av för- och nackdelar med sådan omförhandling med A-train är välkommen. Eventuella efterföljande åtgärder behöver däremot bygga på avvägningar mellan kostnader och nytta. Oavsett utfall bör regeringen konkretisera en plan för hur trafiken ska bedrivas efter utgången av rådande avtal.

Åtgärdsbehov inom luftfarten och vid Arlanda flygplats

Svenskt Näringsliv välkomnar förslagen om att öka samverkan mellan aktörer i såväl Arlandas omland som inom flygplatsen, för att korta ledtiderna på flygplatsen och stärka tillgängligheten. Svenskt Näringsliv ser också positivt på en ökad samverkan mellan polismyndigheten och Swedavia. Införandet av en automatiserad gränskontroll skulle ge positiv effekt på resenärens upplevelse, punktlighet och flygplatsens flöden. Ett uppdrag till Polismyndigheten att utveckla gränskontrollerna bör exempelvis även omfatta Landvetter.

Att korta ledtider vid Arlanda är en viktig del i att stärka flygplatsens attraktivitet, och möta ett växande antal resenärer. Det blir inte minst viktigt mot bakgrund av den konsolidering av trafik på Arlanda som efterföljt BRA:s beslut om att bli en underleverantör till SAS. De fördelar som finns med att flyga till mindre flygplatser måste på ett bättre sätt återspeglas på Arlanda, både vad gäller ledtider på flygplatsen och tillgängligheten till den.

Fokus på gods

Svenskt Näringsliv är positiva till förslag som underlättar för godstransporter till och från Arlanda och tillstyrker förslaget om en särskild godsutredning. Flygplatsen utgör en central logistiknod för både passagerar- och godstrafik, och effektiva godsflöden är avgörande för såväl import som export, försörjningsberedskap och svenska företags konkurrenskraft. Vi är också positiva till fortsatt samverkan med branschen kring- och fortsatta utredningar om - behoven av ökad tillgänglighet för godstransporter på järnväg i Arlanda flygplats omland och behovet av rast- och uppställningsplatser för att underlätta för godsflöden på väg.

Omställning till fossilfrihet

Flygets omställning till fossilfrihet är avgörande för fortsatt utveckling av luftfarten. Lagstiftning inom EU:s Fit for 55 innebär nya krav på luftfartens bränsleanvändning, dels genom EU:s utsläppshandelssystem ETS och genom ReFuelEU Aviation. Nya riktlinjer finns också FN-organet Icao – där mål om nettonoll koldioxidutsläpp till 2050 antagits.

Utredningen presenterar inga nya förslag på området men välkomnar tillsättandet av en bokstavsutredare med uppdrag att analysera och föreslå hur tillgången till hållbara, fossilfria och koldioxidsnåla drivmedel till sjöfarten och luftfarten kan främjas i Sverige – ett initiativ

som välkomnas också av Svenskt Näringsliv. Det är viktigt att luftfartens omställning beaktas i utvecklingen av Arlanda, inte minst gällande försörjning av nya drivmedel, laddmöjligheter och nya förutsättningar som eventuellt medföljer omställningen till de mindre elflygen.

Åtgärdsbehov utifrån ett totalförsvarsperspektiv

Svenskt Näringsliv välkomnar att utredningen lyfter fram tillgängligheten till Arlanda ur ett totalförsvarsperspektiv, och delar bedömningen att föreslagna åtgärder för ökat vidmakthållande och kapacitetsförstärkningar även stärker totalförsvarets förmåga.

I sammanhanget föreslår utredningen att regeringen bör peka ut samhällsviktiga flyglinjer för allmän trafikplikt, där rimliga transportalternativ saknas om den kommersiella flygtrafiken upphör. Svenskt Näringsliv har tidigare avstyrkt liknande förslag och vidhåller denna ståndpunkt.

Vi har i övrigt inga utvecklade synpunkter på de föreslagna åtgärderna för att stärka totalförsvaret, utan menar att dessa frågor fortsatt bör hanteras inom ramen för den pågående totalförvarsplaneringen och kommande försörjningsanalyser.

Svenskt Näringsliv står till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet förfogande för ytterligare frågor eller förtydliganden.

Stockholm
2025-10-17

Madeleine Svenberg
Expert Infrastruktur och Klimatpolicy